

Källa: Tidning för Wenersborgs stad och län Datum: 1895-08-16

Genom Jämtland.

Resebilder tecknade för Länstidningen.
af H. C.
VII.

Innehåll: Den högre fjällregionen. — Kapten Kalle. — En resa på Ånnsjön under ogünstiga "maritima förhållanden". — Klocka gård. — Friluftsmåleri. — En svensk Kongoflod. — Hotell Skandinavie som studieort.

Under de senast tillryggalagda 200 kilometerna har banan icke höjt sig särdeles mycket. Alla stationerna ända ifrån Dysjö på länsgränsen till Dufed ligga på en nivå öfver hafvet, som varierar mellan 1,000 och 1,300 fot. Vid Dufed börjar emellertid en lång, skarp stigning. Ånghästen fyller till det yttersta sina starka järnlungor, spänner senorna ocli begynner pustande och stånkande släpa upp sitt tunga tåg genom fjälldalen. Vid Gefsjön tar han sig en liten välbehöflig pust, men fortsätter sodan uppåt, alltjämt uppåt. Ändtligen vid Ånns station är man uppe på den högre fjällplatån, 1,800 fot öfver hafvet.

Trakten kring den vidsträckta, storslaget sköna Ånnsjön bildar ett område för sig inom Jämtlands fjällvärld. "Ett område säger jag. Låtom oss begagna ordet "rike". Naturen här är tillräckligt grandios för att rättfärdiga hvilka ståtliga uttryck som hälst. Jag skulle vilja vara konung, om också endast för en dag — d. v. s. en jämtländsk dag, som räcker en hel sommar — öfver detta rike, och jag lofvar eder att jag då ej skulle känna mig det ringaste mindre stolt än någon furste af Lippe Detmold eller Coburg Gotha. Mitt konungarike vore i alla händelser "ötverlägset" Europas allra flesta andra, och ginge jag så upp och satte mig på min kungastol på Snasahaugs snöiga topp, skulle jag med en känsla af sublimt förakt se ned på dessa lågt liggande land och dessa millioner små jordebarns äflan och strid.

Ånnsjöns rike är afstängdt från den öfriga världen af jättelika fjäll. Hvarthän man vänder ögat, stiga ur den milsvida sjöns stillblanka våg eller bakom de kringliggande sank myr- och skogsmarkerna väldiga fjällformationer, resande sig i djärfva konturer och helt dominerade af Snasahaugs djupblå Cheopspyramid. Detta kungarike har utom sina fjäll och sin stora insjö äfven en betydande flod, Enaälven, och präktiga katarakter, Handölsfallen. Det har äfven fyra "städer", visserligen saknande borgmästare, men icke desto mindre i betraktande af belägenheten i förvånande grad civiliserade. Dessa platser heta Ånn, Enafors, Klocka och Handöl. Jag borde kanske äfven ha nämt Landverk, hufvudsakligen bebodt af engelsmän, men det stället kan knappast kallas civiliseradt. Ånn och Enafors bestå sig med järnväg, hotell, middagar med fyra rätter mat, villor och fint belevade luftgäster. Klocka och Handöl ha genom sitt åtskilda läge lyckats bättre än de båda andra platserna bevara sin ursprunglighet och sina invånarens enkla seder. Ett närmare studium af dessa ställen ha derföre för främlingen ett särskildt behag.

Kommunikationerna mellan Ånn, Klocka och Handöl upprätthållas af kapten Kalle, förande båten "Grundstöten". Kaptenen möter vanligen vid stationen (så framt han icke dricker kaffe, hvilket hör till hans stora passioner) och hälsar den resande utomordentligt artigt. Hans originela utseende bör icke afskräcka oss. Den massiva öfverkroppen med de grofva armarne och valkiga händerna hvilar på ett jämförelsevis bräckligt underlag. Kapten Kalle är icke någon landtkrabba; han rör sig med en viss svårighet på det torra och det syns af den haltande

gången, att detta icke är hans element Men du skulle se honom, då han sitter vid årorna i sin båt! De stora brunsvarta ögonen lysa och hela hans ärliga, brunbarkade kosacksikte strålar af stolt själfkänsla. Nu griper han kraftigt i årorna, ger med många utsökta artighetsfraser den resande en vink om "att han skall sitta litet mer nordpå" för att båten skall komma riktigt i jämnvikt, och så bär det af.

Resan blir lång. Den tar i allmänhet halfannan timme, men den kan också taga mer, beroende af "Grundstötens" djupgående och andra maritima förhållanden. Se här t. ex. hvad som hände mig. Vi voro ett sällskap af fyra personer, som skulle till Klocka. De tre damerna och undertecknad njuta i fulla drag af det oförlikneliga panorama, som utbreder sig framfor oss. Vi låta blickarna glida uppför de väldiga fjällens "skråningar" och då och då undslipper oss ett utrop af öfverraskning och förtjusning vid anblicken af någon ny ovanlig färgton i det kameleontiskt växlande fjällmåleriet eller någon ny fantastisk formation af de under Snasahaugs topp framseglande molntapparne. Då och då kasta vi äfven en blick på den hårdt arbetande Kalle och på de öde med marig granskog bevuxna stränderna.

"Hvad det är härligt!" utropar en af damerna, att sitta så här i allsköns lugn och låta oupphörligt nya landskapstaflor glida förbi sig!"

"Ja, är det inte gudomligt!" säger en annan, "man njuter dubbelt, när vågorna skvalpa mot båten och det blåser så här friskt. Och en sådan präktig roddare vi ha; nu äro vi snart framme."

Så sitta vi där och njuta ytterligare en half timme. Damerna finna alltjämt knappast ord för sin förtjusning öfver det växlande landskapet. Då kommer jag händelsevis att sätta ned min käpp i vattnet och den kör genast mot botten. Hvad vill detta säga? Kalle arbetar, damerna jubla öfver den snabba resan, vågorna slå mot stäfven — men båten rör sig icke. Hur länge den stått där, vet jag icke, men faktiskt är, att den står där orörlig, fast... som arken på Ararats berg.

Jag gör kaptenen uppmärksam på saken, han ser högst betänksam ut och nickar. De kvinliga passagerarne uppges rop af förskräckelse och bereda sig på det värsta. Men kaptenen endast nickar och säger: Ja... Ja... Plötsligt, oväntadt som allting i dag, stiger han ur båten. Alla skrika till. Tänker han dränka sig... af förtviflan öfver olyckshändelsen? Visst icke. Han tar helt enkelt och drar båten så där en half kilometer, klifver så upp igen och fortsätter att ro, stiger ur, drar båten, ror, stiger ur, drar båten, allt i skön och angenäm omväxling, tills dess vi äntligen en hundra fot från Klocka strand ohjälpligt sitta fast på botten.

Men kapten Kalle är icke den som ger tapt. Han bär den ene efter den andre af passagerarne i land på sina starka armar. Damerna sitta där så tryggt med kjolkanten högt öfver vattnet och drömma om en länge sedan svunnen lycklig tid, då de hvilade på daddas arm. Och så äro vi då äntligen i Klocka! Far själf — den driftige skaparen och egaren af Klockagården — står på stranden, sysselsatt med att hänga upp nät. Han är nu en 60 års man, men ännu obruten af åren, väderbiten, brunbarkad, fårad som ett stycke torrt näfver, med ett par kloka blå ögon och regelbundna, om intelligens vittnande drag.

Klocka-far hör icke till dem, som komma emot en och hälsa en, välkommen till sitt vackra hem. Han kommer visserligen ned till båten, men det är för att taga hand om kappsäckarne och bära upp dem på sin gamla seniga rygg. Vanligen går det om några dagar, innan man vet, att detta är herren till Klocka, det stora, präktiga Klocka. Af alla jämtländska bondgårdar jag sett, sätter jag denna i främsta rummet. Icke på grund af byggnadernas storlek och inredning, ty i Jämtland är det ingenting ovanligt att på "bondgårdarne se präktiga tvåvåningshus med

väl inredda rum, t. o. m. moderna stoppade möbler och pianon, men på grund af invånarnes fina belevfvenhet och den komfort, de förstå att bereda sina gäster. Mor är en fullkomlig lady. Hennes uppträdande är distingueradt och värdigt, som hvilken värdinnas som helst. Hon bemöter sina luftgäster icke som hotellinackorderingar, utan som vänner på besök. Man känner sig äfven på ett särskildt sätt hemmastadd på Klocka, nôta bene om man blir hemmastadd där alls, ty alla rum äro långt på förhand betingade, och det beror på en särskild grace, om man kan lyckas på ett eller annat sätt få härberge, antingen i den stora hufvudbyggnaden eller i någon af de angränsande gårdarne.

Då jag anlände dit, funnos ett tjug gäster — herrar och damer, nygifva och nyförlofvade, svenskar och finnar, andlige och världslige. De andlige voro särskildt starkt representerade — så starkt, att man vid aftonbönerna ständigt kunde omväxla med präster, tillhörande olika bekännelser och sekter.

För öfrigt sysselsatte man sig mest med att måla friluftsstudier. Vackra kvällar kunde man få se en hel rad af artister nere på stranden, hvilka i akvarell- eller oljefärg sökte fästa på duken den glödande, underbart sköna, men tyvärr flyktiga aftonstämningen.

En hade uppslagit sitt staffli framför den vidsträckta mossen med Snasahaugen i fonden och en flik af Ånnsjön till venster. Aftonrodnaden färgade fjällpyramidens västra sida i orange, terrakotta och guld, under det att snöfälten lyste i ljus purpur; nedom och på östra sidan låg fjället i djup skugga, mörkt indigofärgadt med enstaka lysande partier. Den långa fjällslutningen skiftade i violett och mörkt mossgrönt, liksom om naturens store mästare doppat sin pänsel i dessa färger och strukit långa horisontala streck; men just vid fjällets öfvergång i myrens varmare gröna toner flammade en rad af eldbål. Det var solen som lyste på fönstren i Handöls by.

En annan konstnär stod nere vid vattenbrynet och sökte förgäfves återgifva färgspelet på de kolossala Bunnerfjällen, hvilkas öfre kupoler stodo helt tegelfärgade med en nyansering af orange en hel stad af gigantiska, förgyllda dômer, glödande i solnedgången. Och i öster bredde sig en tafla, som gaf amatören knappast mer hopp: en djup vik af sjön, omgifven af fjäll i matta blå och violetta toner med ett stycke blek grön himmel öfver, kantadt af purpurfärgade moln. En tröst för amatören är emellertid att den skicklige konstnären knappast lyckas bättre. Den förre gör det möjliga till det omöjliga och den senare det omöjliga till det möjliga, men ingendera förmår att förklara fjällvärldens hemlighet. Den som icke själf sett dessa underbara skådespel, får förvisso ingen föreställning om dem ens genom de yppersta målningar. En fördel innebär emellertid detta för konstnären: ingen kritiker kan säga: detta är omöjligt? Ty naturen själf gör här det omöjliga.

På Klocka har man de rikaste tillfällen till angenäma utfärder. Man kan göra charmanta skogspromnader till Ånn och Enafors ; man kan också anlita kapten Kalle och göra en färd à la lokomotivångaren Svanen till Handöl. En del af denna väg går uppför Enaälven — en ytterst egendomlig och intressant färd, som bjuder på flodpartier, hvilka jag icke kan sammanlikna med någonting jag sett i Skandinavien. Om jag ej vore rädd att förefalla allt för dristig, skulle jag likna denna färd med en resa på — Kongofloden. De egendomliga, med tät, låg pilskog täckta stränderna och de blå bergen bakom erinra mig verkligen om taflor, jag sett, med motiv från Kongo.

I Handöl finner man en koloni af vegetarianer, som väl gärna upptager en diskussion om köttätandets faror, men likvisst i ingen mån äro så blodtörstiga som den liknämnda sekt,

hvilken anses skyldig till de nyligen timade missionärsmassakrerna i Kina. Duktigt blodtörstiga äro däremot de illa beryktade "myggen i Handöl", hvilka äfven påträffas i Klocka i tillräckligt antal.

Min resa genom Jämtland lider nu mot sitt slut. Därborta i väster skymta fjälltoppar, som ligga utom Sveriges landamären. Dit styr jag nu min färd, till Norge, fjäll- och turistlandet par préférence. Mina anteckningar från Jämtland ha endast varit hastiga, ofullkomnade skisser, sådana man gör på en turistfärd, medan man sitter på hotellverandan, väntande på skjuts, eller instängd på sitt rum af hållande regn. De göra icke anspråk på att vara några genomarbetade land- och folklifsskildringar, ännu mindre någon Baedeker i västflcksformat. Hvad jag skildrat är helt enkelt hvad jag sett, sådant det tett sig för mig under en flyktig genomresa. Om jag sett ett och annat mörkt och återigen annat ljust, beror det derpå, att mina intryck varit sådana. Och en turists intryck bero ju, som bekant, icke blott på hvad han ser, utan äfven på hans personliga välbefinnande, hans humör, hans matsmältning, väderleken, umgänget etc. Ett kan jag emellertid säga: att Jämtland, dessa omständigheter oberäknade, måste te sig för hvarje turist som ett högeligen intressant land, som man utan ånger formerar bekantskap med.

Men bar man icke tid att närmare studera detsamma, kan man åtnöja sig med att resa till Trondhjem och taga in på hotell Skandinavie. Man skall där på några dagar träffa luftgäster från alla Jämtlands kanter; man skall få höra dem diskutera och disputeras om de olika hotellens, kurorternas och stationernas företräden och obehag; man skall bli gladt öfverraskad af att hos en svensk publik finna så mycken koncentrerad lokalpatriotism och man skall småningom få en klar bild af hela det sommargästande och sommargästade — Jämtland — därest man icke förut råkat i så allvarlig tvist med någon allt för oresonlig lokalentusiasm, att man i förargelsen rest sin väg.

(Slut.)